

uvrštena? (Vjerojatno to ne bi znao reći P.P.). Pokušaj da se (str. 196) nađu narodne pjesme koje bi se mogle dovesti u vezu s ovom Nikole Lašvanina, nije donio rezultat. Kad se već P.P. upustio u to da pokuša ustanoviti otkuda ova pjesma na narodnu u ovoj kronici Nikole Lašvanina, morao je konsultirati više literature (Ovdje mi ne dozvoljava prostor da govorim o porijeklu ove latinske pjesme!). Nikola Lašvanin živi u prvoj pol. 18. stoljeća u vrijeme Andrije Kačića Miočića. I Kačić (kako navode njegovi biografi), a, čini se, i fra Nikola, bili su na višim školama u Budimu. U Kačićevom djelu pod br. 53 čitamo „Pismu od kralja ugarskog . . . izvađena iz Sagreda“, koja počinje stihovima

„Sanak snila ugarska kraljica
Sanak snila, u sanku vidila

I sadržaj i većina stihova Kačićeve pjesme podudara se sa ovom latinskom pjesmom. Dakle, latinska pjesma prijevod je Kačićeve spomenute pjesme. Moglo bi se zaključiti da je čak Kačić napisao ovu latinsku pjesmu. Kačić je mnoge deseteračke pjesme podijelio u strofe. Toga nema u narodnim pjesmama. Osim toga Kačićeve pjesme imaju srok.

Što se tiče prijevoda latinskih pjesmama, a primjećujem da je književni izraz na mnogim mjestima loš: Tako na str. 175. početak Dragišićeva predgovora; na str. 193. (redak 28 odozgo) mjesto „mladić dubrovačke narodnosti“, trebalo je prevesti „mladić porijeklom Dubrovčanin“; na str. 193. umjesto „srednje kolibice samostanskog gostinca“(?), trebalo je prevesti „srednje kolibe samostanskog vrta“; na početku 197 (Sveti zборе) prijevod je stilski vrlo loš. Uporedimo li prijevod, istog odlomka iz ljetopisa kreševskog samostana, koji je preveo fra Ignacije Gavran (Vidi ŽIVOT, 2, 1972, str. 211—219), sa ovim prijevodom P.P., vidjet ćemo veliku razliku. Istina, ni Gavranov prijevod nije stilski svuda jasan i dotjeran, ali ovaj P.P. zaista nije vjeran originalu. Prevodilac pokušavajući prevoditi slobodnije često iskrivljuje smisao; ako nastoji prevoditi „vjerno“ (kao Gavran), prijevod mu ponekad stilski nije dobar. — Istini za volju, priznajemo da je prevodilac nastojao odabrane tekstove prevesti tačno. Prevodilac poznaje latinski jezik, ali njegov stilski izraz često ne valja. Opažamo da prevodi često nespretno i nejasno. Zaključujući svoju kritiku jednog dijela ove knjige, mogu sažeti svoj sud: P. Pejčinović se trudio da predstavi latiniste i da ih što vjernije prevede. Rezultati su, međutim, vrlo slabi, a u to će se lako moći uvjeriti oni koji nešto znaju latinski. Drugi čitaoci opazit će mnoge stilске nezgrapnosti u tim prijevodima s latinskog jezika. Ali bolje išta nego ništa! I ovaj i ovakav izbor i prijevod predstavlja pokušaj prikaza latinizata u BiH.

Ž. Puratić, Sarajevo.

HARALAMBIE MIHAESCU: *Les éléments latins de la langue albanaise*, u: *Revue des études sud-est européennes*, Tome IV, Nr 1—2, 3—4, Bucarest, 1966.

Latinski elementi albanskog jezika konstatovani su već u prvom naučnom eseju o albanskom jeziku veterana albanoloških nauka J. G. von Hahn-a. I od tada sve do današnjih dana pitanje uticaja latinskog jezika u leksičkom i gramatičkom području alb. jezika bilo je prisutno, tako reći, kod svih albanologa.

Gustav Meyer sakupljajući bogat materijal sa velikim zanimanjem proučavao je morfologiju, a god. 1891. objavio prvi etimološki rečnik albanskog jezika. U sažetom sintezi on ukazuje na važnost latinskog elementa smatrajući alb. jezik „poluromanskim“. Na temelju svojih istraživanja Meyer je u predgovoru pomenu-tog rečnika dao ovaj sastav jezičkog materijala: od 5140 osnovnih reči koliko obuhvaća njegovo delo, 1420 su izvorno romanske, 540 slovenske, 1180 turske, 840, grčke, samo 400 nasledene i.e., dok 730 nije uspeo etimologizirati niti raščlaniti. Dakle najveći deo reči prema njemu — rezultiraju kao latinsko-romanske, tako da se već kod njega očituje preceñjivanje latinskog elementa u lab. jeziku. Holgel Pedersen, međutim, smatra da je dobar deo, koji se smatrao latinskim uticajem u alb. jeziku, autohtonog karaktera. Kasnije su, boljim proučavanjem albanskog

jezika, ove cifre stranog leksičkog elementa reducirane, ali i danas — prema rečima Prof. Eqrema Çabeja (*Gjendja e sotme dhe detyrat e etimologjisë së gjuhës shqipe*, U: *Studime mbi leksikun edhe formimin e fjalëve në gj. shqipe II*, Tiranë, 1972, p. 208) — nedostaje jedan sveobuhvatan rad koji bi osvetlio čitav materijal i pravo stanje lat. elementa u albanskom jeziku.

Savremen. rumunski naučnik Haralambie Mihaescu uu ovom opširnom radu (58 str.) konzultirajući obilatou literaturu i ilustrujući svoja teorijska gledišta mnogim primerima, uspeo je uglavnom sistematizirati dosadašnje rezultate da bi ukazao na važnost latinskih elemenata za proučavanje ne samo historije albanskog jezika i naroda nego i balkanskog latinizeta. Latinske elemente albanskog jezika, međutim, iznosi uglavnom u svetlu dosadašnjih istraživanja Prof. E. Çabeja, dok izvestan doprinos daje određivanju arhaičkog odnosno starog klasičnog elementa latinskog u albanskom jeziku. Pri tom on se ograničava na leksički materijal, iako se smatra da su i u gramatičkom sistemu prisutni neki latinski elementi kao napr. alb. *†*orist *-ova* i prezent *-oi* od lat. perfekta odnosno prezenta.

U prvom delu svoga rada H. Mihaescu iznosi kratak razvoj proučavanja latinskih elemenata albanskog jezika kod već poznatih albanologa ukazujući pri tom na glavne osobine njihovih dostignuća i stavova, iz kojih se često očitovala teza pobijanja autohtonog karaktera albanskog jezika i naroda. Poseban doprinos upoznavanju leksičkog materijala latinskog jezika alb. jezika dali su Norbert Jokl (*Studien zur albanesischen Etymologie und Wortbildung*, Wien, 1911; *Balkan-lateinische Studien*, „Balkan-Archiv“, IV, 1928; *Vulgarlateinisch im Albanischen*, „Zeitschrift für romanische Philologie“, IV, XLI, 1921—22, i dr.), Max Vasmer (*Studien zur albanesischen Wortforschung*, I), H. Barić (*Albano-rumanische Studien*, I Sarajevo, 1919, i dr.), C. Tagliavini (*L'albanese di Dalmazia, Contributi alla conoscenza del dialetto ghego di Borgo Erizzo presso Zara*, Firenze, 1937) i osobito E. Çabej (*Zur Charakteristik der lateinischen Lehnwörter im Albanischen*, „Revue roumaine de linguistique“, VII, 1962; *Studime rreth etimologjisë së gjuhës shqipe*, Buletini, Tirana, XIV, 1960 — XVII, 1963, zatim, u: *Studime filologjike*, 1964—1966), koji je rezimirao na kritički način rezultate svojih prethodnika i nadodao svoja saznanja donoseći zaključke uopštenog karaktera, koji su od velikog značaja i za romanske i balkanske studije. Mihaescu ističe da je E. Çabej konstatovao da latinski elementi albanskog jezika zauzimaju posredno mesto (position intermédiaire) između dalmatskih i rumunskih. Prof. Çabej je ukazao i na to da je uticaj Rima trajao više od sedam stoleća i to počevši od III st. pre nove ere.

Arhaički karakter latinskog jezika u albanskom prvi je uočio W. Meyer-Lübke, koji je zaključio da ovaj element predstavlja jednu stariju lingvističku podlogu od svih drugih romanskih jezika (Danach stellt... das lateinische Element im Albanesischen einen älteren Sprachzustand dar, als irgendeine der romanischen Sprachen). Mihaescu zatim navodi da su u albanskom jeziku sačuvane nepromenjene grupe *ce*, *ci* (*ke*, *ki*) latinskog jezika, ali ne navodi da je ovaj element uočio još 1829 god. slovenački naučnik J. Kopitar. U vezi sa tim, predavajući studentima alb. jezika u Prištini latinski jezik, uočio sam zanimljivu činjenicu da upravo ovi „stari“ elementi albanskog jezika također potvrđuju pravilnost u čitanju starih tekstova, jer je u mnogim alb. rečima latinskog izvora *k*-ispred *-i* i *-e* sačuvalo antičku fonetsku vrednost, kao npr. lat. *cepa* alb. *kepë* (qepë), lat. *socius* alb. *shok*, (u rečniku F. Bardhia (Blanchum) od 1635. p. 155. *scioc*), latinski *civitem* alb. *qytet*, lat. *cicer* alb. *qiqër* (F. Bardhi: *gighere*) i.t.d.

Sa druge strane Prof. Çabej je ukazao da se latinski neutrum sačuvao i u albanskom jeziku. Što znači da je uticaj lat. jezika počeo rano da prodire, budući da je u kasnijem periodu upotreba srednjega roda bila reda, a u romanskim jezicima nalazimo samo tragove srednjeg roda. Mnogi latinski elementi albanskog jezika su stariji nego u romanskim jezicima. H. Mihaescu pri ovakvim uspoređivanjima ponajviše navodi rumunski jezik, odnosno primere ovoga jezika. Tako na pr. alb. *vesh* je od lat. *is*, dok u romanskim jezicima od kasnijeg deminutiva *auricula*; ili alb. *rjetë* od lat. *rete*, ali rumunski *rete* od lat. *retella*. Pridev *vescu* u alb. daje *veshkem*, dok u rum. *vested* je verovatno od **vescidus*. Zatim kod prideva *vetus* i *veteranus* vidimo da je prvi sačuvan u alb. *vjetër*, dok drugi (veteranus), koji pripada relativno kasnijem latinizetu *vetranus*. Dakle — kako zaključuje Mihaescu —

preci Albanaca su uglavnom prisvojili reči iz zajedničkog latinskog jezika a ne iz deminutiva vulgarnog porekla. Iz ovih elemenata se vidi da je velik uticaj na alb. jezik izvršen iz literarnog jezika u doba kraja Republike. Na ovo ukazuje (na protiv onih koji smatraju da su ovi elementi od balkanskog latinizeta) i poseban razvoj složenica sa *ex-*, *in-*, *ad-* u rumunskom i albanskom jeziku. U alb. imamo *shëlboj*, *shëroj*, *kulloj* od lat. *salvare*, *sanare*, *colare*, dok u rum. *a rrica*, *a scapa* od lat. *extricare*, *excapare*. Zatim u lab. jeziku je sačuvana stara forma lat. *renovare* (*arnoj* — krpam), dok je u rum. od prideva *nou* > *novus*: *a imoi*. Reči iz klasičnog latinskog koje susrećemo u alb. jeziku M. navodi također *ruinare*: *rrënoj*, *turpis*: *turp*, *via*: *vi* itd.

Latinski elementi albanskog jezika prema M. mogu se podeliti na četiri kategorije ili grupe:

- 1) Latinske reči šire upotrebe sačuvane u albanskom, rumunskom i u zapadnoromanskim jezicima;
- 2) Zajednički latinski elementi u albanskom i u zapadnoromanskim jezicima;
- 3) Latinski elementi sačuvani samo u rumunskom i albanskom jeziku;
- 4) Latinski elementi koji postoje samo u albanskom jeziku.

U prvu grupu, koja je veoma bogata (la plus abondante) M. ubraja 270 elemenata i navodi primere (str. 12—21). Kod citiranja primera romanskih jezika on se ograničava uglavnom na francuski i rumunski jezik, a korespondiranje sa italijanskim jezikom je kod njega vrlo retko, dok albanske primere često pogrešno interpretira. Naime kad upotrebljava starije oblike ne citira uvek autora, dok nove oblike, osobito glagole, ne citira ni prema ujedinjenom jeziku niti prema dijalektima. Tako na pr. *kuitonj* (*cogitare*) umesto *kujtoj*, i *shënt* (*sanctus*) umesto *i shënjtë* i t.d.

Također valja napomenuti da su u prvu grupu uvrštene neke reči koje nisu izvorno latinske, nego grčke i koje su primljene od starogrčkog jezika a ne kao latinizirane, iako ima slučajeva da je jedna reč primljena jedanput od starogrčkoga a zatim i od latinskog. Tako na pr. alb. *kalm*, odnosno *kalam*, *kalem* je od grč. (*kalamos*) *κάλαμος* i to prva (*kalm*) od starije *κάλαμος* dok druga (*kalam*, *kalem*) od mlađe forme *κάλαμος* što je ukazao svojevremeno G. Meyer, a kasnije potvrdio i Prof. Čabej. Zatim alb. *pjepen*, *pjepër* nije od lat. *pepo* (*pepinis*), nego od staro grčkog *πέπων* (dinja, lubenica). U ovoj grupi valja odvojiti primer alb. *i krishterë*, gde nemamo direktnu reprodukciju latinskog *christianus*, nego sa jednim razvojem od imenice *Krisht*, koja je dakako primljena od lat. *Christus*.

Druga grupa prema M. obuhvaća 151 elementat, koje ne nalazimo u rumunskom jeziku, nego samo u albanskom i zapadnoromanskim jezicima. Neki od ovih elemenata su mediteranskog karaktera, a drugi su primljeni kasnije i zato ne dospevaju u Dakiju. Evo nekoliko primera iz ove grupe: *amicus*: *mik*, *adorare*: *adhuroj*, *cannata*: *kë nata*, *evangelium*: *gaz*, *insignia*: *shej*, *captiare*: *kafshoj*, *cicer*: *qiqer*, *creare*: *krijoj*, *oleum*: *vaj(voj)*, *socu*: *shoku* itd.

Od latinskih elemenata sačuvanih samo u albanskom i rumunskom jeziku Mihaescu odvaja samo 39 od kojih 19 su argumentovane i u antičkim izvorima: *canticum*: *këngë* (rum. *cîntec*), *consocer*: *krushk* (rum. *cuscru*), *orare*: *uroj* (rum. *ura*), *secretus*: *i shkretë* (rum. *secret*) i t.d. Trećoj grupi pripadaju i neki retki helenski lokalizmi koji nisu ostavili traga u zapadnoromanskim jezicima. Neke latinske reči su poprimile nova značenja prodirući u široke mase i prelazile su u sferu recipročnih relacija sačuvanih u rumunskom i albanskom jeziku. Kao primere takvih recipročnih relacija Mihaescu navodi lat. *codrum* < *quodrum*: *kodër* (rum. *codru*), zatim lat. *fossatum*: *fshat* (rum. *sat*). Međutim Prof. Čabej u svojim „Etimološkim studijama“ se kritički izrazio oko izvođenja alb. *fshat* od lat. *fossatum*. On naime smatra da je alb. *fshat* izvorna reč, koja je u vezi sa familijom reči: *shat*, *shet*, *bushat* i sl.

Latinski elementi sačuvani samo u albanskom jeziku koji nam pomažu ne samo za bolje upoznavanje njihovog uticaja u alb. jeziku i određivanja vremena i prostora kada i gde su ovi uticaji izvršeni, nego i za proučavanja latinskog jezika. Iz ovih elemenata se zapravo vidi da latinski uticaj karakteriše čitav teritorij gde se danas govori albanski na Balkanu. Evo nekoliko primera iz ove četvrte grupe: *apparamentum*: *përmendë*, *bubulcus*: *bujk*, *sarcinaris*: *shelqeror* (*shelknuer*), *trifurcus*: *tërfurk* itd. Čitajući neke primere iz područja flore i faune H. M. navodi

osim *tirimensana* : *tershanë*, *muscana* : *mushkonj* . . . i *qershî*, koja je ne samo izvorno grčka reč (*κερασέα*), nego — kako je ukazao Prof. Çabej — i primljena iz grčkog jezika.

Na području crkvenog i verskog života Mihaescu s pravom ističe zapadne, odnosno latinske elemente u albanskom jeziku, dok u rumunskom prevladavaju orijentalni grčkobizantinski. Tako imamo od lat. *Christi natale, episcopus, Mercurii(dies), miraculum, paganus, rosalia, Saturni dies* . . . alb. *kërshëndellë, pëshkòp (upeshk), e mërkurë, mrekilli, i pëgërë, rshajë, e shtunë* . . .

Na kraju prvog dela svoga rada Mihaescu smatrajući da je uticaj vršen direktno od klasičnog (latinskog) jezika, navodi još dvadesetak primera, ali ne pokušava približno odrediti vreme vršenja ovog upliva.

M. ističe da analiza latinskih elemenata u alb. jeziku pokazuje da je uticaj rimske kulture obuhvatao osim flore i faune mnoge delatnosti ljudskog života i rada, ali u strukturi jezika je ovaj element bio neznatan. Prisutan je doduše po koji prefiks ili sufiks, kao na pr. lat. sufiks *-aneus* u gegijskom dijalektu, dok sufikse *-etum, -iacium* nalazimo u nekim toponimima (*Kalneti, Bisaku*), kojima M. pridaje veliko značenje za proučavanje historije alb. jezika.

Prof. Çabej je uočio da onaj deo leksičkog materijala koji je u vezi sa prirodom i sa jednom primitivnijom ekonomijom i kulturom je uglavnom naslednog leksičkog blaga, dok strani element dominira u onom delu rečnika koji je u vezi sa jednim naprednijim materijalnim i moralnim životom.

Iz ovog leksičkog materijala se vidi da je mesto formiranja albanskog jezika ono isto na kojem se i danas govori ovaj jezik (bar iz antičkih vremena). H. M. daje i konkretniju sliku toga područja: na severozapadnoj strani od Jadranskog mora nešto iznad Skadra pa do Kosova Polja, a na istoku: Kumanovo, Kačanik, Tetovo, Skoplje, Manastir (Bitola) i Ohrid, prema jugu — kako navodi M. — ova linija se kreće od Ohrida i Prespe, Kastoria, Gramosa, Konice, Delvine sve do Jadranskog mora.

Razmatrajući problem mesta formiranja albanskog jezika (Studime filologjike, 4/1972) Prof. Çabej smatra da je latinski element alb. jezika po obimu i obliku određen da bitno doprinosi rasvetljavanju problema mesta formiranja albanskog jezika. Ovom prilikom (ibidem), bazirajući se na rezultate proučavanja latinskih elemenata u albanskom jeziku Prof. Çabej kaže: „Ne nalazimo tragove albanskog jezika u Panoniji ni u Dalmaciji, ni u Bosni, zato se severni i istočni deo Balkanskog poluostrva ne sme smatrati kao mesto formiranja albanskog jezika, gde naravno treba dodati sa njegovog južnog dela pokrajine Grčke, a unutar toga teritorija između ostaloga *Naissus (Niš), Scupi (Skoplje) i Astibos (Štip)* . . . svedoče da Dardanija zajedno sa graničnim delom Makedonije i Peonije zauzima ideo u teritoriji formiranja albanskog jezika.“

U nastavku M. navodi neke historijske podatke raspoređujući ilirska plemena koja su u antici nastanila ovaj teritorij, a pri tom naglašavajući pleme *Ἀλβανοί* i njihov *Ἀλβανόπολις* kojeg Ptolemej u svojoj svetskoj karti locira blizu Drača, a ime ovog plemena nije prestalo da živi u imenu Arben, Arbër, i po tom imenu i danas Albanci koji žive na jugu Italije zovu Albaniju Arbëri. — Zatim se M. u kratkim crtama dotiče grčkog uticaja, ali i ovde koristi postignute rezultate Prof. Çabeja, da bi ukazao na razvoj prodiranja sa jedne strane zapadnog, odnosno latinskog elementa, a sa druge strane također i grčkog elementa.

Za vreme rimske dominacije (kao i danas) Drač (Durrës) je bio ne samo trgovački nego i centar prodiranja ideja sa zapada. Ovaj je grad rano došao pod uticaj Rima i njegovog jezika što nam svedoče i mnogi latinski natpisi. Zanimljivo je ovde napomenuti da je do sada nađeno više latinskih natpisa u Draču, nego u svim ostalim predelima današnje Albanije. Najstariji natpis spominje ime boginje *Diana*, koja je u albanskom sačuvana pod imenom *Zana* (e maleve). Iz epigrafskih tekstova se međutim očituje šira upotreba i prevlast latinskog jezika nad grčkim. U nekim natpisima u Draču lična imena su data u pomešanoj grčko-latinskoj verziji (Terentia Chrysalopolis, Valerius Crotus, Terentius Dionysius, Valerius Eusebes itd.). Mihaescu zatim navodi i druge ondašnje trgovačke i kulturne centre u današnjoj Albaniji, gde su nađeni arheološki materijali koji potvrđuju uticaj Rima pre i posle nove ere. Put *VIA EGNATIA* povezivao je gradove Drač, Apoloniju (današnji Pojan) . . . prema Dunavu sa istokom, dok njegova dva sporedna puta, jedan je pove-

zivio škumbijsku nizinu i Elbasan, zatim Qafën e Thanës sa Ohridom i Solunom, a drugi Ljezhë, ravnicu Drina... sa teritorijom današnje Jugoslavije sa Štimljom, Lipljanom (Ulpiana), Nišom i dalje prema Dunavu.

U drugom delu svoga rada M. također dosta opširno govori o tome, ko su zapravo bili preci Albanaca u doba rimske dominacije. Iako ovo pitanje veliki broj naučnika smatra već rešenim, i po težini argumenata prevladava mišljenje da su preci Albanaca bili Iliri, ipak M. navodeći različita mišljenja u vezi s tim tako da čitalac ovog naučnog rada stiže dojam da ga on želi zapravo uputiti na daljnja istraživanja. Da su Albanci potomci starih Ilira tvrdili su najeminentniji albanolozi kao što su G. Meyer, F. Miklošič, H. Pedersen i dr. Autor prvog etimološkog rečnika albanskog jezika G. Meyer je još god. 1888. izjavio: „Nema nijednog motiva u albanskom jeziku gde bi se moglo videti nešto drugo do jedne veoma nove faze jezika starih Ilira ili bolje rečeno jednog od njihovih dijalekata.“ (*Die lateinischen Elemente im Albanesischen*, u: Grundriß der romanischen Philologie, Strassburg, 1888. p. 804.). N. Jokl je također delio mišljenje G. Meyera dodavši da su Albanci živeli i u Dardaniji. Međutim bilo je naučnika koji su u Albancima gledali naslednike Tračana i njihov jezik povezivali sa tračkim jezikom. Ali upravo ovde pomažu možda najviše latinski elementi albanskog jezika koji su pretežno arhaičkog karaktera, i sa druge strane preci Albanaca — sudeći prema latinskim elementima njihovog jezika, — bili su više u kontaktu sa romanskim dalmatinskim žvljem uz Jadransko more, a na to ukazuju i alb. reči: *pagëztoj*, *kryq*, *prift* od lat. *baptisare*, *crux*, *presbyter*, dok je mali broj onih reči koje su primljene od „bazične“ latinštine rumunskog jezika, zato albansko-tračke jezične veze svakako ne mogu pridoneti teoriji koju je zastupao G. Weigand i neki drugi.

Mihaescu zatim podržava Prof. Čabeja kada kaže da je albanskom jeziku došlo nekoliko latinskih reči preko slovenskih jezika, ali u izvesnom smislu čini propust što se ne dotiče mišljenja Jirečeka, Šufajla i nekih drugih naučnika prema kojima u ranom srednjem veku nije bilo Albanaca uz Jadransko more, iako znamo da se u istoriji ovog naroda nikada ne govori o nekoj emigraciji. Ipak H. Mihaescu smatra da se za određivanje prvobitne otadžbine Albanaca grosso modo treba okrenuti budućim istraživanjima, a u tome su latinski elementi albanskog jezika od ogromne važnosti.

E. Sedaj, *Priština*.

JOHN CHADWICK, *Documents in Mycenaean Greek*, second edition, Cambridge, University Press, 1973, pp. XXXV+622, голем октаво, цена £ 12.50 (U.S.A. \$ 37,50).

Да не загинел Ventris во моментот кога излегувало од печат првото издание на *Documents*, изјавува J. Chadwick во предговорот на ова издание, досега тие одамна ќе беа написале сосема нова книга. Јасно е дека сега, по еден период од близу 20 години и ангажирањето на голем број класични филолози, историчари, археолози и др. во интерпретацијата на микенските текстови, може да се каже многу повеќе, а наместа и поинаку, за овие текстови отколку во 1955 година. Со новите археолошки откритија и сврзувањето на фрагменти пак, денес можат да се додадат и други многу интересни нови материјали кон изборот од 300 плочки во првото издание на *Docs*.

Бидејќи соработникот на Вентрис и коавторот на *Docs* Ч. остана сам, тој „не сакал да помрдне ни еден камен од структурата што ја планирале и изградиле заедно“. Сам не се решавал да пишува ново издание, зашто не би можеле да се избегнат некои промени во текстот на М. Вентрис. Затоа тој прибегнал кон еден компромис. Тој дал да се препечати без промени целиот I и II дел од првото издание (со исклучок на некои мали пропусти), а на маргините додал знаци со кои упатува на новиот III дел, составен од белешки кон текстот, кои го изразуваат сегашното становиште на авторот по третираните прашања.

Авторот наоѓа за потребно во самиот почеток да го предупреди читателот дека не се обидува да ги дискутира сите сугестии, предложени од разни